

بررسی مسائل و مشکلات تربیتی در بین دانش آموزان پسر مقطع دبیرستان

مصیب محمدی

کارشناس امور تربیتی، دبیرستان امامت، فرهنگی آموزش و پرورش گیلانغرب
کدپرسنلی: ۷۸۹۹۶۲۱۲

چکیده

در تمام جوامع افرادی هستند که در زمان ارزشیابی و یا هر کار دیگری دچار مسائل و مشکلات تربیتی می شوند. یعنی حالتی مانند لرزش، رنگ پریدگی، تند شدن ضربان قلب و... در آنها بوجود می آید. این حالت ممکن است معلول ترس از نتیجه کار باشد. اما به هر حال نگرش مردم نسبت به چنین افرادی متأثر از فرهنگ جامعه ای است که فرد در آن زندگی می کن. نگرش مردم در مورد مسائل و مشکلات تربیتی و علائم آن نشان از میزان آگاهی و شناخت جامعه دارد. اما جدا از رویارویی فرد و اجتماعی مسائل و مشکلات تربیتی از هر نوع و به هر علتی که باشد پدیده ای است عارضی و موقتی اگر مطالعه وسیعی در این زمینه داشته باشیم باور خواهیم داشت که درصد زیادی از جمعیت در معرض مسائل و مشکلات تربیتی، مخصوصاً مسائل و مشکلات تربیتی در هنگام آزمون قرار می گیرند (رحیمی نژاد ۱۳۶۹).

واژه‌های کلیدی: مسائل، مشکلات تربیتی، دانش آموزان، پسر، مقطع دبیرستان

۱- مقدمه

علیرغم اهمیت مسأله و تأثیر آن در سرنوشت افراد متأسفانه در این خصوص تلاشهای وسیعی صورت نگرفته است و چون در زمینه مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان رشته خاصی در دانشگاه نبوده هیچگاه از اهمیتی که می باید برخوردار نبوده است. امید می رود که این نقایص بتدریج رفع شود و جوامع پیشرفته چنانچه باید به اهمیت و لزوم توجه به مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان پی ببرند و تأثیر عمیق این مهم را امر یادگیری و آموزش را بشناسند. در کشورهای پیشرفته دست آوردهای علمی تا حد زیادی منجر به شناخت علل و انواع مسائل و مشکلات تربیتی شده است تا آنجا که امروزه به علل بسیاری از مسائل و مشکلات تربیتی پی برده شده و سعی می کنند تا مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان را نیز مورد مطالعه قرار دهند تحقیقاتی را در این زمینه به انجام برسانند. پس برای جلوگیری از این نوع مسائل و مشکلات تربیتی خدمات گوناگون نیاز است که محدود و منحصر به علم خاصی نمی باشد. در گذشته با توجه به اینکه معلم به عنوان فردی خشن و قدرتمند برای دانش آموزان جلوه داده می شد و همواره دانش آموزان را مورد تنبیه های شدید قرار می داد. لذا یک نوع مسائل و مشکلات تربیتی همیشگی وجود داشت به طوری که گاهی اوقات دانش آموزان از کلاس فرار می کردند و یا تمایلی برای تحصیل نداشتند. چنانکه ملاحظه می کنیم تعداد زیادی از افرادی که در گذشته می زیسته اند شاهد تلاشهای متعددی (اما به طور مختصر ند ریشه ای) هستیم و نیاز است تا برای آینده تدابیری اندیشیده شود (برزگر ۱۳۷۱).

بیان مسأله:

پیشرفت تحصیل و چه عواملی در آن تأثیر دارد آیا مسائل و مشکلات تربیتی در آن نقش دارد؟
مسائل و مشکلات تربیتی حالتی است بسیار گونه که با احساس بیم و نگرانی همراه بوده است این حالت با نشانه های جسمی حاکی از وجود دستگاه عصبی اتونومیک، پیش فعال است (کاپلان، نصرالله پورافکاری ص ۱۶۹).
در مطالب فوق گفته شد که مسائل و مشکلات تربیتی با احساس بیم همراه است. اما باید قبول داشته باشیم که این بیم در معنای خاص آن نیست زیرا بسیاری از ترمها را نمی توان برطرف کرد. مسائل و مشکلات تربیتی پاسخی است و که در بیشتر اوقات غیر ارادی بوده و بی اختیار و تحت شرایط متعددی در فرد ایجاد می شود. مثلاً فردی در راه رسیدن بر یک هدف خوشایند سعی زیادی نموده است اما در لحظه رسیدن به آن هدف احساس می کند که توان رسیدن به آن را ندارد چه بسا فرد احساس می کند که توان رسیدن به آن را ندارد چه بسا فرد به طور واقعی لیاقت و حتی ارتقاء و دستیابی به آن هدف را به طور کامل داشته باشد اما همین مسائل و مشکلات تربیتی که گاهی ناشی از عدم تجربه فرد نسبت به موقعیتی است باعث می شود تا فرد نتواند بر اساس سعی و تلاش که قبلاً نموده به هدف مورد نظر برسد. همچنین گفته شد که مسائل و مشکلات تربیتی حالتی بسیار گونه است بنابراین مسائل و مشکلات تربیتی را نمی توان یک بیماری به حساب آورد بلکه مانند بیماری است. از آن جهت که اگر فرد در برابر موقعیتی مسائل و مشکلات تربیتی برانگیز قرار نگیرد هیچگاه دچار چنین حالتی نمی گردد و از طرف دیگر این حالت در اکثر موارد بدون استفاده از دارو و طی گذشت زمان برطرف می شود بنابراین بیماری نیست. حال آنکه از آنجا که هدف در این پژوهش بررسی مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان و تأثیر آن در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می باشد سوالات ذیل مطرح است:

۱. چه ارتباطی بین مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان و پیشرفت تحصیلی وجود دارد؟
۲. آیا کسانی که دچار مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان هستند نمرات آنها کمتر از سایرین است؟

اهمیت و ضرورت تحقیق:

از آنجا که مسائل و مشکلات تربیتی به معنی اعم و مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان به معنی اخص آن یک شکل در تمامی جوامع می باشد لذا پرداختن به آن دارای اهمیت جهانی می باشد. تقریباً مسائل و مشکلات تربیتی در هر فردی در شرایط خاص ایجاد میشود.

مسائل و مشکلات تربیتی باعث می شود در تمامی جوامع، افراد نتیجه کوشش خود را نگیرد. همچنین قبل از امتحان این عامل باعث میشود تا فرد نتواند آنچه را که در واقع جهت رسیدن به آن آماده شده را بدست بیاورد و همین شکل سبب ایجاد در خوردگی شده و حتی فرد را از یادگیری و جستجو علم باز می دارد.

برای آنکه بتوان عامل مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان را حذف و از سر راه برداشت نیاز است یک کوشش فراگیر و جهانی بعمل آید تا افراد بتوانند بدون دغدغه و ناراحتی آنچه را که یاد گرفته در عرصه آزمون بگذارند و از آن سربلند در بیایند و این ممکن نیست مگر با شناخت علت‌های مسائل و مشکلات تربیتی و رفع زمینه های آن بنابراین پرداختن به عامل مسائل و مشکلات تربیتی و سعی در برطرف نمودن این مشکل یک امر جهانی است. بارها شاهد بوده ایم که تعداد کثیری از دانش آموزان به دلایل مبهمی ترک تحصیل کرده و یا مردود می شوند. وقتی از این افراد سوال می شود که دلیل عدم موفقیت خود را بیان کنند اظهار می کنند که از درس یا فلان دبیر ناراضی بوده و ترک تحصیل کرده یا اینکه ما درس را زیاد خوانده ایم ولی قبول نشده ایم. حال بار دیگر به موضوع بنگریم خواهیم دید که این مورد برمی گردد به مسائل و مشکلات تربیتی که به علت‌های مختلف در فرد ایجاد می شود و مانع موفقیت وی گردیده است (فصلنامه بهداشت و روان بهار ۱۳۸۲). ضرورت پرداختن به مسائل مسائل و مشکلات تربیتی در این جا بدین است پیشرفت تحصیلی و میزان یادگیر دانش آموزان در سطوح مختلف تحصیلی به علل و عوامل متعددی بستگی دارد که می توان این عوامل را به عوامل داخلی (متناسب نبودن هدفها و نیازها، استعدادها و مناسب نبودن موقعیت ذهنی معلمان و...) و عوامل خارجی (فقر؛ محرومیت اقتصادی و فرهنگی، شرایط خانوادگی و...) تقسیم نمود از آنجا که عوامل داخلی و خارجی در گیلانغرب به وضوح مشاهده می شوند لذا مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان امری تقریباً حتمی بوده به همین دلیل ضرورت دارد تا به این شکل بطور جدی رسیدگی شود در یک جمع بندی باید گفت از آنجا که بیکاری، بیسوادی و فقر در گیلانغرب به مراتب بیشتر از حد نرمال است لذا این مشکلات به نحوی زائیده مسائل و مشکلات تربیتی های متعددی بوده و باید جهت جلوگیری از افزایش این قبیل مشکلات تحقیقات زیادی صورت گیرد و این ضرورت تحقیق در زمینه مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان.

اهداف تحقیق:

هدف کلی:

بررسی نقش مسائل و مشکلات تربیتی در روند پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و اینکه آیا در روند پیشرفت تحصیلی موثر است؟

اهداف جزئی عبارتند از:

۱. بررسی میزان مسائل و مشکلات تربیتی ناشی از امتحانات با پیشرفت های تحصیلی دانش آموزان در دو جنس پسر
۲. مقایسه مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان دانش آموزان پسر
۳. مقایسه دانش آموزان در رشته های نظری.

فرضیات تحقیق:

۱. بین مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان و پیشرفت تحصیلی رابطه منفی معنا داری وجود دارد.
۲. بین مسائل و مشکلات تربیتی پیش از امتحان دانش آموزان دختر و پسر تفاوت معنا داری وجود دارد.

تعریف متغیرها:

۱. مسائل و مشکلات تربیتی:

الف) تعریف مفهومی:

مسائل و مشکلات تربیتی عبارتست است از حالت عاطفی نامطلوبی که با تغییرات ما یکر-فیزیولوژیک در پاسخ به یک تعارض درون - روانی همراه است و برخلاف ترس غیر واقعی است (بهرامی ۱۳۷۰).

ب) تعریف عملیاتی :

در این پژوهش نمره ای است که آزمودنی در خرده مقیاس مسائل و مشکلات تربیتی کتل کسب می کند .

۲. پیشرفت تحصیلی :

الف) تعریف مفهومی :

اگر دانش آموزان در پایه ای که درس می خوانند موفق شوند و بتوانند به پایه ای بالاتر ارتقاء کنند ، اصطلاحاً می گوئیم که پیشرفت تحصیلی نمرده اند .

ب) تعریف عملیاتی :

در این پژوهش کسب نمره بالاتر با استفاده از قیاس معدل تحصیلی .

پیشینه نظری پژوهش

مسائل و مشکلات تربیتی

تعریفی چند از مسائل و مشکلات تربیتی :

- نظریه های روانکاوانه مسائل و مشکلات تربیتی
- نظریه نو فرویدی
- نظریه های رفتاری مسائل و مشکلات تربیتی
- نظریه های شناختی مسائل و مشکلات تربیتی

چگونه مسائل و مشکلات تربیتی آغاز می شود ؟

عوامل مهیا کننده مسائل و مشکلات تربیتی :

- مسائل و مشکلات تربیتی طبیعی در مقابل مسائل و مشکلات تربیتی مرضی
- رابطه مسائل و مشکلات تربیتی با دیگر واکنش های دفاعی

مسائل و مشکلات تربیتی امتحان

علل مسائل و مشکلات تربیتی دانش آموزان و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی
روشهای مبارزه با مسائل و مشکلات تربیتی و نوروز مسائل و مشکلات تربیتی
راههای مبارزه با دلواپسی و مسائل و مشکلات تربیتی

پیشینه عملیاتی پژوهش :

- در داخل ایران
- در خارج از ایران

پیشینه نظری پژوهش :

مسائل و مشکلات تربیتی :

واژه ترس و مسائل و مشکلات تربیتی اغلب مترادف هم بکار می روند ، واکنشهای روان تنی نسبت به ترس و مسائل و مشکلات تربیتی بسیار شبیه هستند . هر دو واکنش مستلزم فعالیت دستگاه عصبی خود مختار بویژه بخش سمپاتیک است که بر فعالیت دستگاه معدی و روده ای ؛ افزایش ترشح آدرنالین ، تسریع ضربان قلب و غیره تأثیر می گذارد با این حال ترس واکنشی است نسبت به یک خطر واقعی خاص مانند سگ هار ، حال آنکه مسائل و مشکلات تربیتی عموماً بر احساس مبهمی از تهدید قریب قریب الوقوع دلالت دارد . مسائل و مشکلات تربیتی واکنش به یک تهدید خاص نبوده و یک حالت عمومی و با دوام روانی است . مسائل و مشکلات تربیتی به شیء خاصی معطوف نمی شود ، مسائل و مشکلات تربیتی بیانگر ضعف همه جانبه ، بیهودگی و در ماندگی است . مسائل و مشکلات تربیتی معادلی برای فقدان عزت نفس است . ممکن است انتظار تهدید قریب الوقوع ، باعث دوری گزیدن فرد از فعالیتهای عادی خویش شود . مسائل و مشکلات تربیتی کودک

مضطرب، معلول تهدید خارجی نیست بلکه فشار درونی دارد. حالات مسائل و مشکلات تربیتی می توان از عناصر بیوشیمیایی بدن انسان، خصایص عمیق شخصیتی، محیطهای روانی - اجتماعی یا ترکیبی از عوامل روانی و جسمی رشد بگیرد (ولمان الف، ب، ۱۹۸۷)

متداولترین نشانه روانی مسائل و مشکلات تربیتی بر انگیزختگی دستگاه عصبی محیطی است. علایم مسائل و مشکلات تربیتی عبارتند از تعریق، تپش قلب، تنش در عضلات اسکلتی، بعضی اوقات حالات مسائل و مشکلات تربیتی ی به لرز، از دست دادن اشتها و افزایش فشار خون منجر می شود. علایم مسائل و مشکلات تربیتی در همه افراد یکسان نیست. (بنجامین و لومن ص ۲۴۱؛ ۱۹۷۸)

نظریه های روانکاوانه مسائل و مشکلات تربیتی :

نظریه فرویدی :

فروید در فرشته های اواخر عمر خود بین نوع متفاوت از مسائل و مشکلات تربیتی تمایز قائل شد و مسائل و مشکلات تربیتی عینی یا مسائل و مشکلات تربیتی در برابر واقعیت که هر کس آن را تجربه می کند و قابلیت واکنش به خطر واقعی است آنگونه که در جهان خارجی رخ می دهد فروید مشخص می کند که چنین مسائل و مشکلات تربیتی ی هم منطقی و هم متناسب با محرک می باشد.

چنین مسائل و مشکلات تربیتی ی شیوه ای سریع و سازگارانه است که فرد هنگام مواجهه با خطر به آن متوسل می شود. در شکل مسائل و مشکلات تربیتی که موجب مشکلات روانی می شود :

مسائل و مشکلات تربیتی اخلاقی و مسائل و مشکلات تربیتی روان رنجوری خوانده میشود. فروید معتقد بود که شخصیت آدمی دارای سه مولفه بنیادین است: نهاد، خود، فراخول. نهاد از آغاز تولد حاضر است و منبع تمامی انرژی روانی است که «لیبدو» خوانده می شود. این انرژی به سخنور ارضای سانههای بیولوژیکی اولیه مثل میل جنسی و پرخاشگری، گرسنگی، تخلیه مثانه و نیازهای حسی مثل گرما دارد عمل می شود. در اصل نهاد تماماً لات گراست و به دنبال ارضای فردی بدون محدودیت و بدون توجه به منطق و اخلاق است، خود از نهاد تحول می یابد و به عنوان نیروی محدود کننده با در نظر گرفتن خواسته ما و محدودیتهای واقعیت عمل می کند وقتی تقاضاهای فراخود هم افزوده شود و وظیفه خود پیچیده تر می شود. فراخورد را می توان تقریباً معادل «وجدان برتر» دانست که از تجربه های اولیه کودک یعنی پاداش، تنبیه و ارزشهای اخلاقی والدین ریشه می گیرد. فروید اظهار می دارد که نخستین تجربه مسائل و مشکلات تربیتی در اثر تولد رخ می دهد. نوزاد از رحم که جایی امن برای اوست جدا می وشد و وارد یک موقعیت نو و نا آشنا می شود بناگاه در مسابلهای نیازهای نهاد ممکن است با تأخیر اجرا شود این مسائل و مشکلات تربیتی اولیه است که پس از آن برای تمامی تجربه های دیگر الگو می شود. دومین شکل از مسائل و مشکلات تربیتی فروید یعنی مسائل و مشکلات تربیتی اخلاقی برترس از تنبیه توسط فرا خورد بر می گردد زمانی رخ می دهد که نهاد فرد را مجبور کند تا رفتاری را انجام دهد با تمایل انجام، آن رفتار را در او برانگیخته و رفتار مذکور با هنجارهای معمول سازگار نباشد در چنین مواقعی مسائل و مشکلات تربیتی به شکل احساس گناه و شرم در می آید. سومین شکل مسائل و مشکلات تربیتی یعنی مسائل و مشکلات تربیتی روان رنجوری نتیجه تهدید نهاد برای تسلط بر خود است که پیامد اجتماعی آن نیز رفتار ناپسند لذت جویانه یا پرخاش گرانه است. خود تلاش می کند نهاد را با توجه به نارت فرا خود، را پس زند ولی این را پس زنی اگر موفق باشد مسائل و مشکلات تربیتی «شناور» تجربه می شود. این مسائل و مشکلات تربیتی های شناور می تواند به اشیای جهان واقعی متصل شود به طوریکه خود تلاش می کند تا تنش انباشته شده را آزاد کند. ترس بر چیز دیگری «فراکنده» می شود که نهاد تعارض ناخودآگاه است و هراس ایجاد می شود. این ایده ها بطور ملموس در مورد مشهور «مانی کوچک» با هراس از اسب مورد توصیف قرار گرفته است.

نظریه نوفرودی :

این نظریه ها در دهه های ۱۹۳۰ و ۱۹۴۰ و عمدتاً در نتیجه اختلاف نظر درباره آنچه تأکید افراطی فروید بر اهمیت تکانه های بیولوژیکی تلقی می شود. خصوصاً تکانه جنسی و تهدیدی که آن تکانه ها بر فرد تحمیل می کند مطرح شدند.

نوفرویدیهها شخصیت آدمی را به میزان زیادی پیامد و نتیجه تأثیرات اجتماعی می‌داند. آنها بر این باورند که مسائل و مشکلات تربیتی اولیه نه در آغاز تولد بلکه بعد ها بروز می‌کند زمانی که کودک فهمید به والدینش وابسته است. کودک نه تنها برای ارضای نیازهای فیزیولوژیکی اساسی بد که برای حفاظت و حمایت نیز به والدین وابسته است و مسائل و مشکلات تربیتی در نتیجه ناکامی بالقوه یا واقعی چنین نیازهایی ایجاد می‌شود. بر اثر رفتارهای بد کودک والدین ممکن است عواطف و حمایت خویش را از کودک دریغ می‌کند. این تهدید، کودک را بر می‌انگیزد تا با انتظارات والدین هم‌نوا شود. بار جور این، نیاز مداوم کودک به واپس زنی این تکانه‌ها، ناکامی و سپس پرخاشگری معطوف به والدین را به وجود می‌آورد آشکارا اگر کودک این پرخاشگری را ابرازدارد به طور و مسائل و مشکلات تربیتی اولیه منتهی می‌شود. در فیه این صورت در نتیجه مجبور می‌شود با استفاده از مکانیسمهای دفاعی کاملاً تثبیت شده که در اوان زندگی برای سرکوبی مسائل و مشکلات تربیتی اولیه به کار گرفته می‌شد به چالش گرفته می‌شود. بر طبق نظریه نوفرویدی ها وقتی که دفاع های اولیه که علیه مسائل و مشکلات تربیتی به کار گرفته می‌شوند منطقی و معقول باشد به آسانی در موقعیتهای جدیدی در مورد تهدید قرار نخواهد گرفت. اگر چنین دفاع هایی ضعیف باشد در نتیجه فشار روانی دراز مدت تضعیف گردند انگاه دفاع های جدید شکل می‌گیرد که مسائل و مشکلات تربیتی های جدید را دامن می‌زنند و در نتیجه روان نژندی تمام عیاری ایجاد می‌شود.

نظریه های رفتاری مسائل و مشکلات تربیتی :

واستون وراپند از پیشگامان و پژوهشگرانی بودند که هراس را براساس نظریه رفتاری در مورد کاوش قرار دادند بنابراین توصیف آنها؛ هراس می‌تواند از طریق فرایند شرطی سازی کلاسیک فراگرفته شود. این موضوع به بهترین وجه در مورد کلاسیک «آلبرت کوچولو» تشریح شده است. بنا بر آزمایشی که از سوی این دو محقق تعبیه شده بود هر گاه آلبرت به موش سفید نزدیک می‌شد با آن بازی می‌کرد، آزمایش گران بر یک صفحه فلزی با چکش محکم می‌کوبیدند. صدا مطابق انتظار پاسخ ترس را در آلبرت ایجاد می‌کرد پس از چند بار تکرار این فرایند ترس با موش سفید مرتبط شد و آلبرت به هراس از موش دچار گردید، در نتیجه پاسخ ترس از طریق شرطی سازی کلاسیک، یعنی فرایند عواملی مکان و زمان نسبت به موش ایجاد شد و این در حالی بود که از پیش چنین ترس در آلبرت وجود نداشت. تصور بر این است که اختلا فهای مسائل و مشکلات تربیتی فراگیر به شیوه ای یکسان با هراسها به وجود می‌آیند.

نظریه های شناختی مسائل و مشکلات تربیتی :

نظریه پردازان شناختی معتقدند که از رویدادها یا حوادث مسائل و مشکلات تربیتی یا فشار روانی را موجب می‌شوند. نظریه های شناختی به طور گسترده ای به طور گسترده ای بعنوان رویکردی برای تبیین و درمان افسردگی بوجود آمدند. اخیراً این رویکردها در مورد مسائل و مشکلات تربیتی نیز بکار گرفته شده اند زیرا در این صورت نیز نتایج درمانی بدست آمده به اندازه حوزه افسردگی است. بک (۱۹۷۶) اظهار می‌دارد که مسائل و مشکلات تربیتی بسیار گونه بیش از حد خطر آفرین تلقی کردن یک موقعیت همراه با یک یا چند بُعد از چهار بُعد زیر ناشی می‌شود:

۱. تخمین بیش از حد احتمال روی دادن حادثه ترسناک.

۲. تخمین بیش از حد شدت حادثه ترسناک

۳. بی اعتمادی به توانایی خود در مقابله کردن

۴. احتمال کمی دادن به اینکه فرد دیگری به او کمک می‌کند.

چگونه مسائل و مشکلات تربیتی آغاز می‌شود :

مسائل و مشکلات تربیتی از راه های زیادی به وجود می‌آید. عده ای مسائل و مشکلات تربیتی عمومی را نشان می‌دهند این عده به نظر می‌رسد همیشه مضطرب نبوده اند چنین افرادی برای نگرانی دارای آمادگی مغرطی هستند. برخی دیگر یک سبک زندگی فشار زا را برای سالها داشته اند همیشه کارهایشان را با عجله انجام می‌دهند، پیوسته به کارهای مشتاق دست می‌زنند و هیچگاه آرام و قرار ندارند. برای انجاک هر کاری میزان یعنی مسائل و مشکلات تربیتی هم طبیعی و ضروری است همیشه مسائل و مشکلات تربیتی بیش از حد یا خیلی کم بر هر عملکردی تأثیر زیان بخش دارد. بنابراین

عملکرد در هر تکلیفی از بازی تنیس گرفته تا امتحان دادن تا اشتغال به کار در هر صورتی که مسائل و مشکلات تربیتی بیش از حد بالا یا پایین باشد مختل خواهد شد ولی بین این دو حد بالا و پایین جای مناسب مسائل و مشکلات تربیتی جهت تحقق بهترین عملکرد قرار دارد. (شاملو ۱۳۷۰)

نوروز مسائل و مشکلات تربیتی :

شخص مبتلا به نوروز مسائل و مشکلات تربیتی ، تنش و ترس شدید و مداوم دارد اما دچار احساس مستمر و مبهم و مسائل و مشکلات تربیتی ی کل و نامشخص است ، که خود نیز از منبع و علت ان خبر ندارد . دوران کودکی این بیماران بیانگر دو علت است ، یکی توقع بی جا و بی اندازه اولیا ی آنها و دیگری شک و تردید کودک در انتخاب رفتاری که منجر به تشویق شود نه به تنبیه .

اختلافات آن عبارتند از : پیدایش ترس مزمن ؛ پائین بودن آستانه تحمل مشکلات و محرومیت ها و باور قوی در این مورد که دنیا محلی خطرناک و خشن است . چنین فردی شدیداً احساس عدم اعتماد به نفس می کند و حتی در مسائل بسیار کوچک نیز از قوا و کارایی خود مطمئن نیست او احساس می کند که قدرت تمرکز روی مسائل را ندارد و حتی افکار و اعمالش تعلق به خودش نیست . این حالت به قدری شدید است که احساس می کند شخصیتش با سابق فرق کرده است و دیگر آن شخص قبل نیست .

این احساس غیر واقعی را نباید با روابط و احساسات معیوب پسیکوتیها اشتباه گرفت . زیرا شخص مبتلا به نوروز مسائل و مشکلات تربیتی در شناخت زمان و امکان اشکالی ندارد و در حقیقت ارتباط او با دنیای واقعی سالم و درست نخورده است . شروع واکنش نوروز مسائل و مشکلات تربیتی ی ممکن است ناگهانی یا تدریجی باشد در هر دو صورت حالت مزمن مسائل و مشکلات تربیتی ی بیمار توسط حمله های مسائل و مشکلات تربیتی ی تشدید می گردد . این حمله ها ناگهانی شروع می شوند به اوج میرسند و پس از سپری شدن چند دقیقه یا ساعت فروکش می کند در حمله مسائل و مشکلات تربیتی ی و وحشت و ترس وجود شخص را فرامی گیرد .

دستگاه اعصاب سمپاتیک او بسیار فعال می شود ، بشدت عرق می ریزد ، قلبش سریع می زند و قادر به تنفس عادی نیست . بعضی از آنها در مغزشان سرو صدای زیادی می شنوند و احساس می کنند که زیر پایشان سُست است ، فکر می کنند که ممکن است هر ان از بین بروند ، دهانشان خشک می شود ، اندامشان به لرزه می افتد ، دچار سرگیجه می شوند ، اسهال ... تکرار ادرار ، تیره شدن دیر ، به هم خوردن خواب و غذا از علائم دیگر حمله مسائل و مشکلات تربیتی ی است . بیمار فکر می کند که در حال دیوانه شدن است و قلب یا مغزش ممکن است ه رآن بترکد و او را از بین ببرد ، به زودی میمیرد در ضمن آرزوی مرگ هم می کند (شاملو ، ۱۳۷۰ ص ۱۲۷ و ۳۶)

تعاریفی چند از مسائل و مشکلات تربیتی :

۱. مسائل و مشکلات تربیتی عبارتست از احساس انتظار برای رویدادهای ناخوشایند ؛ این احساس تجربه یک ترس

مبهم در غیاب خطر بلافصل خارجی است (دکتر عباس قریب ۱۳۷۱)

۲. منظور از مسائل و مشکلات تربیتی هیجان ناخوشایندی است که با اصطلاحاتی مانند نگرانی ، دلشوره و وحشت

ترس بیان می شود و همه ما آدمیان در جایی از آن را که گاهی تجربه می کنیم (اتکنیسون ۱۳۷۱)

۳. مسائل و مشکلات تربیتی یک پاسخ فطری است که بصورت ارادی تحت شرایط زیر بارز می شود :

الف) فرد شدیداً توسط محرکات احاطه شده است .

ب) رویدادهای موقعیتی در واکنش به پاسخهای حرکتی که به درد منجر شده باشد (دژکام ۱۳۷۱)

۴. مسائل و مشکلات تربیتی عبارتست از ترسکه در اثر به خطر افتادن یکی از ارزشهای اصول زندگی شخصی

ایجاد می شود (شاملو ، ۱۳۶۹)

عوامل مهیا کننده مسائل و مشکلات تربیتی :

مسائل و مشکلات تربیتی و جدائی در کودک و فقدان سریع و غیر متقربه یک موضوع با ارزش، ظاهراً شرایط رشد و پیشرفت این اختلال را فراهم می سازد. بطور کلی می توان دو نوع روبنائی یا مهرک را در این ارتباط بیان نمود:

اولاً: تغییرات ناگهانی در زندگی و شرایط آن، مثلاً فردی که ترفیع شغل نیافته و یا از ازدواج نکرده و به ظاهر فردی سالم بنماید ولی هنگامی که چنین تغییراتی در زندگی او پیش می آید احساس ترس و ناامنی و خطر می کند. روبروشدن با شرایط جدید ممکن است یادآور خاطرات نامطلوب دوران کودکی باشد. مثلاً ازدواج او را به یاد کشمکشهای شدید اولیاء بیندازد.

دوم اینکه: عامل روبنائی ممکن است عوامل شخص مانند بیماری جسمی، محرومیت های بدنی، شکستهای واقعی، مرگ یکی از نزدیکان و سایر محرکهای فشار زا باشد. بهرانهای ناشی از جنگ و زلزله و سیل نمونه هایی خوب از شرایط است (شاملو ۱۳۷۰)

علل مسائل و مشکلات تربیتی مسائل و مشکلات تربیتی دانش آموزان و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی:

۱. علل بدنی
۲. مشکلات ناشی از خانواده
۳. مشکلات ناشی از مدرسه

فقر مالی بطور غیر مستقیم روی میزان پیشرفت تحصیلی موثر است. محروم ماندن از غذای سالم، نداشتن استراحت لازم، فقر فرهنگی، بی توجهی پدران و مادران به استعداد فرزندان بتدریج باعث می شود دانش آموزان به عقب ماندگی درس گرفتار شوند.

مشکلات ناشی از مدرسه: گاهی وقتها علت عقب ماندگی درسی دانش آموزان باید در مدرسه جستجو کرد از قبیل: بی توجهی از جانب معلم، غیبت از مدرسه، تعویض معلمان، چگونگی اراده مدرسه (ریاحی ۱۳۷۲)

رابطه بین مسائل و مشکلات تربیتی و پیشرفت تحصیلی:

وجود مسائل و مشکلات تربیتی در حد متوسط انگیزه ای موثر برای کوشش و فعالیت است. مسائل و مشکلات تربیتی در حد بالا نیروی تمرکز و حافظه دانش آموزان را مختل می کند. وجود ترس یا مسائل و مشکلات تربیتی ممکن است مانع یادگیری و باعث فراموشی می شود. چنانچه مسائل و مشکلات تربیتی از میزان یعنی تجاوز کند جنبه تسهیل کنندگی خود را در یادگیری از دست خواهد داد. یکی از علل عدم موفقیت افراد آن است که باید از قدرت انتخاب استفاده کنند که هر بار دچار خطاهایی می شوند بر میزان مسائل و مشکلات تربیتی آنها افزوده می گردد و این در یادگیری تداخل ایجاد می کند و مسائل و مشکلات تربیتی خیلی پایین مهم باعث می شود که فرد تلاش و کوشش لازم را نداشته باشد و در نتیجه با موفقیت همراه نخواهد بود (سیف ۱۳۷۹)

افرادی که درباره برهی از امور مسائل و مشکلات تربیتی نشان می دهند اگر در مورد آنها سکوت اختیار شود ممکن است مسائل و مشکلات تربیتی سبب شود که کار را خیلی خوب انجام دهند. اما آنهایی که در کارها دلوپسی یا هیچ گونه مسائل و مشکلات تربیتی ندارند، آنگاه هنگام آموختن دبیرستان شوند و به آنان تذکرات اصطلاحی داده شود بهتر می آموزد و پیشرفت می کنند (پارسا ۱۳۷۹)

رفتارهای بازتابی معمولاً با حالاتی مانند چنگ زدن، خشک شدن و وقفه همراهند، این الگوها توسط مسائل و مشکلات تربیتی بر انگیزته نمی شوند و در حقیق ممکن است زمانی که مسائل و مشکلات تربیتی پایین است نیز فعال شوند. سیستم کاهنده مسائل و مشکلات تربیتی به منظور انجام واکنش آهسته تر و فراهم سازی زمینه برای پردازش دقیق تر اصطلاحات و انتخاب راهبرد طراحی شده است. فعالیت حرکتی این سیستم اساساً ارادی است یعنی توسط احساس مسائل و مشکلات تربیتی تحریک و تشدید شود (ترجمه عبدالرسول پاسلاری ۱۳۸۳)

نتیجه گیری:

مسائل و مشکلات تربیتی امتحان را می توان نمونه ای از فرایندی به حساب آورد که شامل پیش بینی مواجهه با یک موقعیت ارزیابی کننده و نگرانی هایی که توانایی روبه رو شدن با تهدید را مدنظر قرار می دهند و فعالیت و دفاعهای دبیرستان

در برابر تهدیدات است. علاوه بر ملاحظه شکست در امتحان و پیامد های آن، متمرکز بر روی جنبه های از عملکرد که مورد ارزیابی قرار می گیرند نیز بر اعتماد بر نفس شخص تأثیر می گذارد.

در حقیقت دانش آموز ممکن است بطور جدی از خودش بپرسد که چه چیزی یاد گرفته و توانایی او جهت احاطه بر موضوعات لازم برای امتحان چقدر است. ظهور چنین سوالاتی باعث تردید در مورد موقعیت امتحان می گردد. هنگامی که تهدید عملکرد ضعیف افزایش می یابد. مسائل و مشکلات تربیتی ش ممکن است او را به سمت تلاش بیشتر جهت احاطه بر موضوعات سوق دهد. هنگامی که مشغول مطالعه است هر نوع مشکل، تعلل یا مانع تبدیل به یک تهدید می شود و هشدارهایی از این قبیل را فرا می خواند: «تو هرگز نیم توانی در وقت باقی مانده خودت را آماده کنی» حال فرض می کنیم روز امتحان فرا رسیده و آسیب پذیری بر شخص مسلط شده است. دانش آموز به خاطر ضعف هایش و به دلیل اینکه ممکن است سوالات امتحان از مطالبی که توجهی به آنها نکرده است بیاید نگران می شود (وقتی به سوالت نگاه می کند امید شناختی او باعث می شود که خواسته هایش را بزرگ و توانمندیهایش را ناچیز بشمارد پس اگر سوالات واقعاً مشکل باشد ممکن است تبدیل به یک تهدید شود «شاید از عهده امتحان بر نیایم» «ممکن است امتحان را خراب کنم»

فهرست منابع مورد استفاده:

۱. عظیمی، دکتر سیروس، اصول روانشناسی عمومی، انتشارات صفار، تهران، ۱۳۷۳
۲. پارسا، محمد، روانشناسی یادگیری، انتشارات پیام نور، تهران، ۱۳۷۹
۳. سیف، علی اکبر، روان شناسی عمومی، انتشارات پیام نور، تهران، ۱۳۷۹
۴. ترجمه پاسالاری بهبهانی، مدل شناختی مسائل و مشکلات تربیتی، ۱۳۸۳، تهران، دانش پژوهان جوان
۵. ترجمه عظیمی، دکتر سیروس، اختلالات مسائل و مشکلات تربیتی، انتشارات رشد، تهران، ۱۳۸۲
۶. آزاد، حسین، آسیب شناسی روانی ۱، انتشارات پیام نور، تهران ۱۳۸۰
۷. پاشا شریفی، حسن، روانشناسی هوش و سنجش آن، انتشارات پیام نور، تهران ۱۳۷۹